

Ataungo kanta zaharrak

Maximo AIERBE

Sarrera

“Ataungo kanta zaharrak” bilduma honetako kanta gehienak erabat galduta ditugu usadioari dagokionean, eta behin betirako desagertzeko arrisku bizia dute, baldin eta idatzita jartzen ez badira.

Gogoeta honek bultzatu ninduen duela bost-sei bat urte kanta horiek biltzeko lanari ekitea.

Egia esan, kantaren hitzen aldetik ez nuen ikusi arazo handiegirik, gehienak idatzita baitaude (eske kantak, batik bat), baina, kanta bat ez da hitza bakarrik, hitza bezain garrantzitsua da daraman doinua, eta hauxe zen, hain zuzen ere, benetan kezkatzen ninduen.

Kanta zahar hauen doinua galtzeak, kanta osoa galtzea suposatzen du. Kantaren hitzak gordetzen badira ere, doinurik gabe, urteak joan ahala, koplak, bertso edo poesia besterik ez izatera mugatuko dira. Beraz, kanta hauek doinu eta guzti idaztea bururatu zitzaidan.

“Ataungo kanta zaharrak” izenburua eta mamia ikusita norbaitek esan dezake kanta hauek Ataundik kanpora ere kantatu izan direla eta, agian, ez du arrazoi faltarik.

Lan hau egiteko erabili dudan materialen artean hainbat eta hainbat herritako aipamen ugari aurkitu dut, eta egia da. Guk kantatzen ditugun zenbait koplak beste herrietan ere kantatu izan dituzte; koplak berberak, batzuetan, eta oso antzekoak, besteetan.

Kontuan izan behar dugu kanta hauen sorrera, (eske kantak batik bat) Erdi Aroan kokatu behar dela adituen iritziz, eta kontuan izatekoa da, baita ere, garai hartatik gaur arte izan duten lekuan

lekuko eboluzioa; nola hitzei dagokionez, hala doinuari dagokionez. Nekez esan genezake, beraz, kanta hauek Ataunen sortutakoak direla; alderantzizkoa ere esaterik ez dugun bezalaxe.

Baina, zerk egiten du kanta bat herrikoa?

Era xume batez erantzunez, MENDEETAKO ERABILERA!

Adibide gisa, derrigorrezkoa zait Azkueren "*Cancionero Popular Vasco*" bilduman, lehen tomoan, sarrera gisa Francisco Gascuerekin izandako hikamikaren zenbait pasarte aipatzea.

Nork esango luke "Uso xuria, errazu..." kanta ez dela geurea?

Azkuek (C.P.V., I tomoa, 5. eta 6. or.) dionez, kanta hau liburu frantses batean aurkitu omen zuten "Ah! vous dirai-je maman" izenburua zuelarik. Eta Azkuekin jarraituz (C.P.V., I tomoa, 7. or.) kanta honen doinua haurrei "Abecedarioa" erakusteko ere erabiltzen omen zuten Alemanian.

Nork hartu dio nori kanta herrikoia hau?

Hori zehatz-mehatz jakiterik ez dagoelakoan nago. Baina, gauza bat dago argi: beste Herriek galduta duten bitartean, guk oraindik bizi bizirik daukagula kanta herrikoia hau. Nork esan beraz, geure geurea ez dela?

Gauzak horrela, "Uso xuria, errazu..." Euskal Kanta Herrikoa dela esan dezakegun bezala, bilduma honetan aurki ditzakegun kantak Ataungo kanta herrikoiak direla esateko ez dugu inongo zalantzarik izan behar.

Hori horrela delarik, gainera, gure kantek badute beste berezitasun bat: DOINUA!

Beste herrietako kantak hartzen baditugu, lehen esan bezala, kanta ugari aurkituko dugu kopla berberak edo beretsuak dituztenak, baina doinu desberdina erabiltzen dugu.

Adibide gisa "Berrionakin gera" hartuz, eske kanta hau gaur egun ere kantatzen dute Beasain Mendian, eta Itsasondoarrek oso bereak dituzte kopla hauek...; koplak beretsuak dira, baina, doinua guztiz desberdina da. Eta gauza bera gertatzen da gainontzeko kantekin ere.

Beraz, kanta hauek gureak direla esateko arrazoi faltarik ez daukagula esango nuke.

Bestalde, bilduma honetan jaso ditudan kantek, behar bada, ez dute ataundar guztion oneritzia jasoko. Bai kopletan eta bai doinuan zenbait aldaera (variante) soma baitaitezke Ataunen zehar.

Bi erizpidetan oinarritu dut lan hau bertsiio bakarrean egiteko (zenbait kasutan –aldaera nabarmen denean– egin dut konparaketa):

- 1) Kantaren hitzak ahalik eta osoenak izateaz gain aldaera egokienak edo erabilienak izatea; bereziki doinuari ondo egokituak izatea.
- 2) Kantaren doinua musikaren estetikan (melodiaren gardentasuna, erritmo, tonuera, etab.) oinarritua izatea.

Goian, lekuan lekuko eboluzioa aipatu dugu, eta hori seinale onaren adierazle da; kanta bizirik dagoenaren seinale, alegia. Eboluzio eta aldaketarik izan ez duten kantak museotan daudenak dira, soilik; antzinako kanta greziarrak esate baterako.

Ataun herri luze eta sakabanatua izanik, ez da harritzekoa lekuan lekuko eboluzio hori izatea gure kantek.

Hitzen aldetik aldaera dextente soma daiteke. Eske kantetan zenbait kopletak hitzen aldaerak soilik aurki ditzakegun bitartean, beste motako kantetan aldaera handiak soma daitezke; bilduma honetako "Piñ, piñ, Serapiñ" jolas kantaren bi bertsiok lekuko. Bilduma honetan azaltzen ez dudan arren gauza bera gertatzen da "Arre,arre mandako", "San Nikolas", etab. kantetan ere.

Doinuari dagokionez, kantaren bat edo beste kenduz, aldaerak oso tikiak dira. Hala ere, beste auzoko talderen bat "Santageda" kantatzen hasi orduko konturatzen omen ziren kantatzeko modu hura ez zela beraien auzokoena. Jakina, oso normala da garai hartako talde bakoitzak bere kantatzeko era izatea; kontuan izan urtean behin kantatzen zutela, erabat sakabanaturik eta kasu gehienetan elkarrekin inongo loturarik gabe gainera.

Doinuari dagozkion aldaera hauen funtsa koplariaren zenbait jiro berezitan datza, baina, baita zenbaiten kantatzeko modu eta erritmo zabarretan ere.

Konpara ditzagun "Goazen, goazen guztiok" kantaren bi erritmoak eta berehala konturatuko gara, nahiz eta nota berberak izan, lehenengoak erritmo motela, monotonoa duela eta, aldiz, bigarrenak erritmo alaia, aidetsua duela.

Eboluzioaren gaiari jarraituz, aipamen berezia egin nahi nuke "Santageda" eta "Diongraziaz" kantetan jarri ditudan doinuei buruz.

Badakit batek baino gehiagok esango duela kanta horiek ez zirela horrela kantatzen, batik bat "Santageda" koplaren bigarren zatiko doinu aldaketari dagokionez. Norbaitek esan dezake doinu hori berria dela, edo neuk asmatua dela ere bai.

Baina gauza bat argitu nahi nuke: Lehenengo aldiz entzuten dugun guztia norberarentzat berri izateak ez du esan nahi "berri" hori "zaharra" izan ez daitekeenik. Bertsolaritzan gertatzen den moduan, doinu "berri" bat ateratzen denean doinu zaharretaz gogoratzen da jendea (Doñu berri ok baño obeek ittuun doñu zaarrak!).

Bat aipatzearren, Jon Sarasuak darabilen kopletoako doinu berezi hori ("kriskitin" izenez aurkitu dut gabon kanten artean) berak berreskuratu duen arren, ez da berak sortua. Bera jaiotzerako ere urte mordoxka bat izango zuen kanta horrek.

Berdin gertatzen da gure kantetan ere. Urteetako erabilerak kantari dakarkion eboluzioa "onuragarria" nahiz "kaltegarria" izan daiteke, eta gure "Santageda" kasuan dudarik ez da bigarrena izan dela. Eta, ondorioz, gure belarriek (nireak barne) kantaren lehen parteko doinua baizik ez dute entzun.

"Santageda" kantaren komentarioan aipatzen dudan bezala, Joxepa Zeberioek tartean tartean doinu hori erabiltzen zuen eta pentsatzekoa da ez zuela berak asmatu; bere aurrekoei entzun ziela. Isidro Baztarrikak ere "Jaunaren Deian" idatzitako pentagraman horrelaxe jaso du melodia hau eta nik, hau guztia kontuan izanik eta eboluzio "onuragarriaren" zale naizenez, bere osotasunean eraman dut melodia hau pentagramara. Eta "Diongraziaz" kantari buruz ere gauza bera esan genezake.

Hala ere, ez da hau gehien kezkatzen nauen auzia. Desadostasun guzti horiek oso gogokoak izango lirateke bilduma honetako kantak usadioari lotutako erabileraren ondorioz etorriko balira. Ea egia den!

Bukatu baino lehen xehetasun batzu ere egin nahi nituzke bilduma hau aurkezteko erari buruz.

Ortografiari dagokionez, kanten hitzak ataundartasuna mantenduz aurkituko ditugu: "h"rik gabe, "ñ" eta "ll" mantenduz eta eguneroko hizkeran hain erabilia, baina, testu idatzietan geroz eta baztertuago dugun "tt" erabiliz.

Kantak sailkatzeko orduan zenbaitek melodiaren izaeraz baliatutako sailkapena hobesten duen arren, kantategi gehienak (guztiak ez

esatearren) kantaren hitzen kontestua nahiz erabilera kontuan harturik sailkatuta daude, eta nik ere azken hau kontuan harturik egin dut.

Normalena alfabetozko ordena erabiltzea bada ere, hemen kanten garrantzia hartu dut kontuan eta ordena honetan aurkituko ditugu: ESKE KANTAK (10 kanta), SEHASKA KANTAK (4), HAUR KANTAK (7), JOLAS KANTAK (6), TABERNA GIROKO KANTAK (2), EZTEI GIROKO KANTAK (1), ERROMANTZEAK (1), KANTA NARRATIBOAK (3), ERESIAZKO KANTAK (1) eta ALEGIAZKO KANTAK (1).

Bestalde, ESKE KANTAK saileko kanta ordena kronologikoa jarraituz aurkituko ditugu, "Santageda" kantaz hasi eta urte zahar egunean kantatu ohi den "Berrionakin gera" kantaz amaituz. Beste sailen barruko kanta alfabetozko ordena daramate.

Eta azkenik, eskerrik asko bilduma hau egitea posible egin duzuen guztioi. Ataungo Udalari, "Ataun Aztergai Beka" dela medio jaso dudan diru-laguntzagatik. Eta bilduma hau burutzen lagundu didazuen guztioi, eman didazuen laguntzagatik eta laguntzeko orduan azaldu duzuen borondateagatik. Bilduma hau, idazten ari den honek gauzatu badu ere, ZUEN BILDUMA DA!

ESKE KANTAK SANTAGEDA KOPLAK

"Santageda koplak" dugu, dudarik gabe, Ataungo kanta zaharren artean altxorrik preziatuena. Santageda bezpera gauzez (otsailak 4) eta Santageda gauzez (otsailak 5) kantatu izan dira.

Kopla ugari (128), benetan zoragarriak, eta melodia ederra izateaz gain, jendea koplatzeko oso modu berezia azaltzen dute; familiako kide guztiak koplutzen dira, nagusiarengandik hasi eta txikienarekin amaituz.

Usadio zahar hau arbasoek mendez mende eta belaunaldiz belaunandi gure garaietaraino ekarri dute, 1966. urtean Ataungo Ergone auzoan galdu zen arte.

Azken Santageda eskaleak Gomesaltzeko Joanito Dorronsoro, Jexus Arratibel, Patxi Arratibel eta hauen lagunak izan ziren. Nik neuk ezagutu dudan azken Santageda koplaria Patxi Arratibel izan da. Ospe handia izan zuten eta dute oraindik ere Aiatarrek. Gaur egun ere askori entzun diot koplak ondo kantatzeaz gain, kopla berriak sortu ere egiten zituztela "Haak erdi bertsolarik ittun!".

Koplei begirada bat ematen badiegu, laster konturatuko gara Erdi Aroan kokatu behar dela kopla hauen jatorria. Errege, zaldun, ezpata, dukat etab. hitzek argi adierazten diguten bezala.

Non sortua den esateko nahasketa gehiegixko azaltzen da: Astigarraga, Errearteria, Oiartzun, Pasaia, Lezo, Goierri, Ataun, Iruña etab...

Argi dagoena zera da: kopla hauek oso zabalduak izan direla Euskal Herrian zehar.

Kopla hauek non sortuak diren ez dakigun arren, nori esker gorde ditugun aipatu beharrean nago.

Alde batetik Isidro Baztarrika (ikus "Jaunaren Deia" 78, 69-97 orr.) eta bereziki Joan Arin (Don Joan txikie). Honek bere garaian kopla hauek bildu eta idatzita jartzeak egin baitu posible gaur egun kopla hauek galdu gabe gure esku artean izatea.

Aurkezten dizuedan kopla bilduma hau osatzerakoan (128 kopla), 3 lan erabili ditut besteak beste: Aipatutako Isidro Baztarrikarena (119 kopla, eta bikain landutakoa), Gillermo Etxeberriak Ataunen jasotako bilduma eta Pedro Agirreren bilduma. Azken biak Isidrorenak baino motzagoak dira. Orohar, kopla batzuk gehiago edo gutxiago, hitzen barianteak gora-behera, 3 bilduma hauek berdintsuak dira.

Hasieran aipatu dudana bezala, gure Santagedak, jendea koplazteko oso modu berezia dauka.

Isidro Baztarrikak erabilitako eskuliburuetatik jasotako erritual hau derrigorrezkoa da hemen ere:

- «1.- Koplazten den etxean ez utzi inortxo ere koplatu gabe.
- 2.- Pertsona bakoitza dagokion ilaran edo lekuan koplatu behar da. Honela: lehenengo, Hasierako koplak; 2. Nagusi-etxeakoandreak; 3. Senar-emazte gazteak; 4. Alargunak; 5. Mutilak, zaharrenetik hasita; 6. Neskak, hauek ere zaharrenetik gazteenera; 7. Morroi-neskameak; 8. Bukaerako koplak (Gai honetan deskuidoak go-goan estu hartu ohi dira)
- 3.- Pertsona bat koplatu eta ondorengoak koplazten hasten garen bakoitzean zera esan ohi da:

orain aurrera goazen

(izena) ori koplazten.

4.- Koplariak kopla bat baino gehiago kanta diezazkioke pertsona bakoitzari, baina ahalik eta hoberen aukeratuak izan behar dira. "Dohaia duenak kopla berria asmatu dezake (somatu delke) baina ez inori mina emateko eran".»
J.D., 78, 72or.

Laugarren puntuko azken atalari dagokionez, argi dago koplazeko orduan Ataunen errespetuz koplaztea eskatzen dela. Baina badirudi zenbait herritan hori ez dela horrela gertatzen. Esaterako, Joxe Goikoetxea "Armuño"-k honako hau kontatu zidan: Azpeitiako koadrila bat Uztapide eta Lazkao Txiki koplari zituztela, Mandubiko baserri batean morroi zegoen "Kaskota" zelakoari txanda iritxi zitzaionean, honela kantatu omen zion Uztapidek:

"Etxe onetan bizi omen da
Azpeitiako "Kaskota",
onek ez digu ezer emango
berak bear du asko ta."

Era honetako aipamen gehiago ere bada. Azkueren "Cancionero Popular Vasco" bigarren tomoan, 1127 orr. 976.- SANTA AGATA ANDERE kantan ikus daitekeenez, limosnarik ematen ez zutenei honako hau kantatu ohi zieten:

"Goazen goazen emendik,
emen ez duk xingarrik, (urdairik)
etxe untako gazitegian
saguak umeak egin tik."

Edo beste hau:

"Or goian goian lainoa,
laino azpian otsoa,
arkakusoak itoko al du
etxe ontako atsoa."

Azkueren CPV, 1122 orr. 2. Tomoa.

Aipamen gehiago ere bada Azkueren lan bikain horretan, baina denak aipatzeak luze joko ligukeenez utz dezagun goian aipaturikoa, adibide gisa nahiko argigarria bait da nire ustez.

Itzul gaitezen berriro Atauna. Errespetuz kantatzea eta koplaria bertsolari izaeraren lotura egin nahi nuke, eta horretarako Patxi Arra-

tibeak kontatu zidan pasadizoa kontatuko dut. Pasadizo hau, esan beharrik ez dago, Ergone eta Sangregoriotarren arteko hika-mikaren ezaugarria dela: Alde batetik ergondarrak eta bestetik sangregoriotarrak basaurde ehizean zebiltzala, ergondarrek basaurdea altxatu eta sangregoriotarrak zebiltzan aldera joan omen zen eta hauek tiroz bota eta ixilean gorde omen zuten. Sangregoriotarren taldeko partaideetako bat Miel Galparsoro "Zapateroa" izaki, ergondarrak Sangregorion Santageda eskean zebiltzala, Estanko (garai hartan taberna zen) etxera iritsi eta bertako jendearen (eta tabernan zegoenarena ere bai, horien artean zapateroa) izenak koplatu ondoren, basaurdea nork hil zuen jakitun zirela adieraziz honela kantatu omen zion ergondar koplariak gure Zapateroari:

"Orra bada ta zapateroak
basaurdea dirudi."

Eta gure Zapateroak erronda bat hartzera gonbidatu zituen koplariaren ateraldi horregatik, eta jakina (Ai, ehiztariaren mingaina!, basurdearen sekretua hain sekretu ere ez nonbait), Sangregoriotarren pekatutxoaren aitormena adieraziz.

Pasadizoak pasadizo, koplak egitura eta musika aztertzen hasi aurretik zenbait xehetasun egin nahi nituzke:

SANTAGEDA ala SANTAAGEDA

Hegoaldean gaztelaniazko SANTA AGEDA hartu dugu euskaraz erabiltzeko, Iparraldean latinezko AGATA baldin badute ere. Beraz, guk SANTAGEDA koplak esatea litzateke egokiena. Baina, zer da orduan SANTAAGEDA? Hitz gutxitan esateko, kantatzeko garaian bi bokalen artean sartu ohi zen (i) tartekatua daraman SANTA (I) AGEDA.

Kanta zaharren edozein liburu hartzen badugu, berehala konturatuko gara edozein kanta hartuta delako (i) hori sarritan azaltzen dela.

Ez dugu urrutira joan beharrik. Gure Santageda, Diongraziaz (Agur, Agur), Berrionakin gera, e.a., ikusi besterik ez dugu.

Santageda kopletan:

5.- Otsabillaren Laugarrena da

Santa(i) Ageda bezpera.

6., 7. eta 8.ean ere berdin azaltzen da.

Diongraziaz kopletan:

4.- Adan da(i) Ebak egin zutian
paradisuan pekatu.

6.- Eba(i) ederra...

9.- Eba(i) ederra...

Berrionakin gera kopletan:

1.-... aiñgeruak zerutik
digute(i) ekarri.

2.- ... Aiñ dan zoragarria
imajiña(i) ori.

Ondorioz, esan genezake, hitz bat bokalez bukatu eta hurrengo bokalez hasten denean sartu ohi dela dalako (i) hori. Beti ere bokal gogorrek elkartzean eta bereziki bi bokal berdinen loturetan. Azkuek (CPV, 1.130.orr.) dioenez, bi bokal berdinen kakofonia ekiditzeko egiten omen da. Baina, liburu berean hurrengo orrialdean (1.131) ikus daiteke ez dela bokal berdinen artekoa bakarrik. Altsasun jasotako kopia horietan bokal biguina eta gogorra elkartzean ere azaltzen da: "artu(i) ezker", "artu(i) artean" besteak beste. Baina azken kasu hau ez da sarritan agertzen.

Dena den ez dago argi delako (i) horren zergatia; nik esango nuke kantariaren edertzeko joeraren ondorioa besterik ez dela.

Bestalde, sarritan entzun ditugu Nafarroako joteroak hasierako bokalari aurretik (i) jartzen: "Un buen tafallés..." kantatu beharrean "(Y) un buen tafallés..." kantatzen.

Santageda kopletan ere koplaria sarritan hasten zen "Alabatue bedeinkatue..." beharrean, "(i)Alabatue bedeinkatue..." kantatzen.

Beraz, norbaitek argibide gehiago eman bitartean, bere horretan utziko dugu auzi hau.

Eta goazen orain kopleten egitura eta doinua aztertzerara.

Bi motatako egitura azaltzen zaigu:

A) 1.-	Alabatue bedeinkatue	10
	Sakramentu santue.	8 A
	Pekatuaren mañtxarik gabe	10
	Jesus da kontzebittue.	8 A

B) 8.-	Or goien dago ermita	8A
	Santa(i) Ageda deritza.	8A
	Ango segore serbitzarientzat	10
	Limosna biltzen gabilta.	8A

Lehenengoa eta zortzigarrena hartu ditut eredutzat, eta koplak irakurri edo kantatu ahala konturatuko gara koplak bakoitza zein egiturakoa den. Egitura hauen barruan sartzen ez diren koplak ere azaltzen zaizkigu, 5. koplak e.a., baina doinuari begira A) egituraren sartuko ditugu, doinuaren errepikapena besterik ez da eta.

Doinuari dagokionez A) egiturako koplek honako doinu hau dute:

Hala ere, esan behar da, koplariak lehenengo bost konpasetako doinua soilik erabiltzen zutela, eta tartean behin kantatzen zuten pentagramako azken bost konpasetako doinua. Hori da, behinik behin, nik atera dudana ondorioa. Behin, Joxe Arratibel fraile benediktarrekin bere jaiotetxean solasean ari ginela, Joxepa Zeberio jarri genuen kantatzen, eta bera konturatu gabe, tartean behin, azken bost konpasetako doinuaz kantatzen zuen. Nola ez, berehala galdetu nion ea zergatik aldatzen zuen doinuaz, baina berak ez zekien aldaketak horren zergatia.

Dena den, koplak hauen doinua A) egiturari dagokionez, pentagraman azaltzen den bezala kantatzea proposatuko nuke; alde batek, melodia aberasten du, eta bestetik, horrenbeste koplak doinu berean kantatzeak sortzen duen monotonia, apur bat bederen, arindu egiten du.

B) egiturako koplek berriz, honako doinu hau dute:

Ikus dezakegunez, hirugarren konpasean gertatzen da aldaketa, beste guztia berdina da.

Kantatzeko erari dagokionez, lehenik koplari-bakarleriak kantatzen zuen eta ondoren berarekin zebiltzan lagunek, koplariak kantatutako koplak bera berdin berdin erantzuten zuten. Honela dio bigarren koplak:

Astigarraga, Errenterie,
irugarrena Oiartzun.
Dios te salbe, nere lagunak,
altu eta berdiñ erantzun.

Xehetasun pare bat koplekin hasi aurretik:

Lehenago esan dugu etxeke pertsona guztiak koplatu behar direla, beraz, horretarako pare bat lagun aurrez joaten ziren datu guztiak hartzera; nagusia, etxeakoandrea, semea, alaba, e.a. ba-koitzaren izena hartuaz; gero izenez koplatu behar bait ziren.

Bestalde, zer biltzen ote zuten Santageda eskean zebiltzanek?

Isidro Baztarrikak (J.D. 78, 73.orr), Joan Arinen bildumetatik jasotako xehetasun honek zerbait argituko digu:

“El año 1894 seis mozos de Arinberria durante dos noches que anduvieron de casa en casa cantando coplas de Santa Agueda recogieron seis cestas grandes de pan (sei lepasaski), 18 docenas de huevos, abundante tocino y chorizo y cuarenta pesetas en metálico. En algunas casas les dieron un pan de kilo y una docena de huevos.”

Don Joan txikirengandik jasotako beste hau ere oso interesgarria da:

“El año 1702 la villa prohíbe salgan por Santa Agueda y al tiempo de bodas ninguna persona a pedir limosna ni cantar pena de 1.000 maravedis. por cada vez y 15 días de cárcel y además se procederá por inobedientes a este mandato.”

Eta azkenik, ausartuko ote da inor usuario zahar hau berriro etxez etxe eramaten? Animo eta aurrera esanaz, hona hemen Ataungo Santageda zaharraren koplak:

Hasiera

1. Alabatue, bedeiñkatue
Sakramentu santue
Pekatuaren mañtxarik gabe
Jesus da kontzebilttue.
2. Astigarraga, Erreterie,
Iругarrena Oiartzun;
Dios te salbe, nere lagunak,
altu ta berdiñ erantzun.
3. Dios te salbe, ongi etorri,
gau on Jaiñkoak diela,
gau on Jaiñkoak diela eta
biar egun on diela.
4. Sukaldeetan eder dirade
apal berriak letonez;
nagusi Jauna, esan bezaigu
asiko btzazula gu.
5. Otsabillaren laugarrena da
Santa(i) Ageda bezpera,
nere jendeak ez ikaratu
kristau gaiztoak ez gera;
auzoetako galaiok gatoz
gaur zuek kontsolatzera.

6. Santa(l) Ageda andrea,
Birjiñearen amea,
Birjiñearen amea da ta
bigarren ezelentea
7. Martirioa martirizaten
irukiaren fedea,
ark arekiñtze irabazi zun
zeru altuko sillea;
zeru altuko sillea eta
mundu onetan lorea.
8. Or goien dago ermita,
Santa(l) Ageda deritza,
ango segore serbitzarientzat
limosna biltzen gabiltza.
9. Santa(l) Ageda, Santa(l) Ageda
Santa(l) Ageda gaur degu,
Santa(l) Ageda gaur degu eta
artxek bialdu gaittu gu;
kopela zaitzagula zu,
Ongi ar gaitzazula gu.
10. Uso txuriak zabaltzen dittu
goizen goizetik egoak;
etxe santu onek bedeiñkatuak
ateak eta leioak.
11. Gazte jendea pesta egunean
plazara gera juntatu,
plazara gera juntatu eta
andik etxera pentsatu
etxe ontako jende noblea
bear genduke koplatu.
12. Piparrarekiñ espezi
Baionan degu erosi;
nagusiar eskatzen diogu
koplaetako lizentzi.
13. Donostiako zitudadean
iru leengusu barbero;
lizentziarik egon ezpaltz
esango zigun lenago.

Nagusiar

14. Asiko banaiz asi nadilla
nagusi ori koplatzen;
zaldie dago sillatzen,
lau oiñtxoetan perratzen.
15. Etxe ontako nagusi jauna
zaldiz da eleizaratzen
zaldiz da eleizaratzen eta
zillarrez oferendatzen.
16. Andik etxera datorrenean
urre sillan da esertzen
txokolatea artu artean
andikan ez da jeikitzen.
17. Nagusi jauna berori,
kortean ezjala agiri,
bikorra sarri botatzen zai
beorren eskuko pirmari.
18. Eskuan eder bastoia
illean seda kordoia;
nagusi jaunak bere eskutik
botako digu dobloia.

Etxekoandrear

19. Baratzan eder txermena
ondotik gora lerdena;
etxekoandrea kopla dezagun
nagusiarren urrena.

20. Etzekoandrea zabala,
leku oneko alaba,
bidean gatzoz informaturik
limosnerea zerala;
etzekoandrea gugana
argje eskuan duala.
21. Esku batean ogi aundie,
bestean lukaiñka parea,
orei guztiei gutxi deitzola
buruan urdai aldea;
mantala ere goien dakar da
antxe dozena arrautzea.
22. Urdaiazpikoa ona da baiñan
solomoa da gozoa,
puskarik kentzen arittu gabe
ekarri zazu osoa.
23. Lukaiñkatxo ximurra,
onek falta du laguna,
orri laguna azaltzerako
zabalduko da eguna.
24. Zakuare ere aundia degu,
aittona batek egiña,
au betetzeko asko bear du
lukaiñka edo sesiña.
25. Gureztat ere zerbait bada ta
Beretzat berriz ondea,
Etxe ontako etzekoandrea
Txit emakume noblea.
26. Udaberrian zeña dan eder
lino txikiaren azie;
etxe ontako etzekoandreak
Guztiantzat badu grazie.
27. Zinta ederra petxeran
Ordena ona etxean
Etxekoandreak gustoa badu
Pasea dezake kotxean.

Nagusi gazteari

Oraiñ aurrera goazen / Nausi gaztea koplutzen.

28. Usoak dira kotara,
Nere begiak lotara;
Nausi gaztea, oraintxe goaz
Beroren koplætara.
29. Ostri altuan izarra,
Errekaldean lizarra,
Etxe ontako nausi gazteak
Urre gorritz du bizarra
orra bada ta botako digu
Bost pesetako zillarra.
30. Urre gorritz du bizarra eta
Zillar zabalez espalda,
Berori beziñ gizon presturik
Erri onetan ez al da.
31. Soroan eder goldea,
Soiñean kapa morea;
- Etxe ontako nausi gaztea
Ondo gizontxo noblea.
32. Errekatxoan arri limuri,
Zaldi urdiñek irari;
Orra bada ta (izena) ori
Zazpi errien gidari
33. Baratzan eder azea,
Gizon onaren trazea;
Zerori ere zerbait bazera
Noblea dezu andrea.
34. Bestela gizon ona dalarik
Jekerea du nagie,
Baldiñ erregek jakitten badu
Orren tretaren berrie,
Sarri batean bialduko lioke
Ezpatarekin zaldie.

35. Or goien dago elorri
Ondoan falta erorri
Etxe ontako nausi gazteak
Errejidore dirudi.
36. Nagusi gazte ori zaldune,
Urrezko ezpatadune,
- Semea eitteko omen daukezu
Emazte parpalladune.
37. Txorie dago saslan,
Birigarroa eslan;
Zu beziñ gizon presturik ezta
Eguzkiaren azpian.

Andre gazteari

38. Sentitzen zaittut sentitzen
Nola zabilten jeikitzen,
Beroren oiñtxo politten otsa
Sala berriñ det aditzen.
39. Eder intxoren kordena,
Alaxen degu ordena;
Andre gaztea koplá dezagun
Nausi gaztearen urrena.
40. Etxekoandre txit ona,
Zere gauzaren doi ona,
Pazko goizean jantziko ittuzu
Zere soñean bi gona.
41. Txuri nabarra azpiko,
Gorri ederra gaiñeko,
Andrea, zure parerik ezta
Plazea ondratutzeko
42. Eder basoan ezpala,
Nik eziñ esan bestela;
Zure besoan lo egiñ leike
Paradisuan bezela.
43. Mai aundietan zeña dan eder
Tenedore ta kutxara;
Orra bada ta (izena) orrek
Badauka baten patxara.
44. Etxetik asi eta plazara
Arriz daukazu galtzara,
(izena) ori jai aundietan
Ateratzen da dantzara.
45. Gonea dauka josteko,
Jai aundietan jazteko,
Zazpi kriada balio dittu
Etxea gobernatzeko.

Gizonezko alargunari

Oraiñ aurrera goazen / (izena) ori koplätzen.

46. Elizan eder mantue
Seda piñez forratue;
Orra bada ta (izena) ori
Alargun bedeiñkatue.
47. Alargun orren etxean
Santuak daude oltzean;
Guztiak lagun izango ittuzu
Eriotzako trantzean

Emakumezko alargunari

Oraiñ aurrera goazen / (izena) ori koplätzen.

48. Umildadean, karidadean
Bizi zerade munduan,
Leku onean jarriko zera
- Paradisuko koruan;
Paradisuko koruan eta
Birjiña Amaren ondoan.

49. Armarioan sague,
Kontrarioa katue;
Orra bada ta (izena) ori
Alargun bedeiñkatue.
50. Basoan eder elorri,
Ondoan jota erori,
Orra bada ta (izena) orrek
Ama Birjiña dirudi.
51. Etxaburuan sagarra,
Ezpaliñ bada zakarra;
Orra badata (izena) hori
Ogi ebalte zabala.
52. Or goien dago errota,
Iriñe dauka igota;
Orra bada ta (izena) ori
Birjiña Amaren debota.
53. Etxaburuan goldea,
Aren gañean belea;
Orra bada ta (izena) ori
Emakume txit noblea,
Pobreak ere egitten dute
Nun zeran zure galdea.

Gazte jendeari

54. Iruñek badu zerkea,
Zerka barruan dendea;
Merezi du ta kopia dezagun
Emengo gazte jendea.
55. Sasirik sasi birigarroa,
Pagadietan usoa;
Etxe ontako gazte jendeak
Aurten badute jasoa.

Mutilei

56. Ametz burutxo betea,
Aurten du bere urtea;
Orain aurrera esango degu
(izena) orren partea.
57. Zapata eder oñean,
Kapa berrie soñean
Bosteun zezen izango dira
zu ezkontzen zeranean.
58. Zazpi danboliñ zortzi kitarra,
Musikeroak amabi,
Oien danaren dantza aurretik
Ibilliko da berori.
59. Preskorik zaude preskorik
Ez al dezu ezkon asmorik,
Goierri ontan ezte barrunda
Olako maiorazgorik.
60. Or goien dago iturrri,
Urre txorrotik erori;
Orra bada ta (izena) orrek
Amalau urre txintxarri.
61. Amalau urre txintxarriekin
Zazpi damaren eguzki,
Oiek guztiak ala izanik
Gelago dittu merezi.
62. Etxaburuan babela,
Erdie leka bagea;
Orra bada ta (izena) ori
Ezta mutille bagea.
63. (Izena) ori zaldune
Jesuskistoren lagune
Ola bakarrik gaizki zaude ta
Bear zenduke lagune.
64. Jira batera, jira bestera
Nundinai zure famea,
Bost milla dukat malen dittula
Emen dakarzu andrea.
65. Alizearekin dantzari dabill
Mendi altuan lañoa;
Zure emazte egitten dana
Zori onean jaioa.

66. Eskuak eder eskuko
Jipon zurie soñeko;
Orra bada ta (izena) ori
Ona da lagun arteko.
67. Ona da lagun arteko eta
Are area korteko,
Zazpi zalduntxo balio dittu
Dama bat kortejatzeko.
68. Eskill-ondoan astoa,
Botatzen zaio lastoa;
Dama gazte bi engañatzeko
Etzera mutill gaiztoa.
69. Sibilli eta Granada,
Cataluñian gerra da
Aien artean pakea eitteko
(izena) ori ona da.
70. Sala berrian jartzen danean
Amabi dontzellarekiñ,
Aittak onena eskojitturik
Geldittuko da berakiñ.
71. Gerrian eder ezpata,
Etzaittezela espanta,
Jaun zerukoak gorderik dauka
Zureztat neskatx galanta.
72. Basoan eder aliena,
Beien artean zezena;
Orra bada ta (izena) ori
Urre lirañtxo txuxena.
73. Zelaian eder ardie,
Beltzen artean zurie;
Orra bada ta (izena) ori
Lagunen ondragarrie.
74. Etxaburuan otea,
Auntzak jan dio puntea;
- (izena) orren maitteak
Bost milla dukat dotea.
75. Basoan eder gorosti
Auntzak argana kutesi;
Orra bada ta (izena) orrek
Dama eder bat merezi.
76. Udaberrian zeña dan eder
Ostoz jantzirik basoa;
Zure emazte egitten dana
Zori onean jaloa.
77. Illaren bian Kandelario,
Ogei ta lauean San Joan;
Bear duana etortzen bada
A ze mutilla dagoan.
78. Keriza txiki betea,
Aurten du bere urtea;
Merezi du ta kopla dezagun
(izena) orren partea.
79. Pagok adarrak zabalak dittu
Usoak umeak an dittu;
Orra bada ta (izena) orrek
Adiskideak badittu.
80. Errekaldean igela,
Preskoa dauka gibela;
Zu bezalako galai gazterik
Berri da errian ezuala.
81. Gure errian ardoa merke,
Kuartilloa zazpian,
Zu bezalako mutillik ezta
Oskarbiaren azpian.
82. Ekaitz gogorra pasatu dezu,
Ekaitz ondoan biguñe,
(izena) ori fama daukezu
Zerala artzai bikaiñe.

Neskei

83. Sazerdoteak garbitzen dittu
Meza emateko eskuak;
Dama gazteak esango ittugu
Zuen merezimentuak.
84. Illargiaren argitan
Artu gaittuzte begitan;
Erregaloak bildu leizke
Dama gazte oien bisitan.

85. Arantza beltzak ostu txikie,
Puntea zailo loratu;
Orain emendik bear genduke
(izena) ori koplatu.
86. Larrosa dago zabaltzen
Usai gozoa banatzen;
Asiko banaiz asi nadilla
(izena) ori koplutzen
(izena) ori arrapatzeko
Ariña bear du izen.
87. Txorie dago sasia,
Birigarroa esian;
Zu bezelako dama ederrik
Ez da Ataungo errian.
88. Uretan eder al zera,
(izena) eder nun zera,
Nun zera bada nun zera,
Emen agiri etzera.
Zatoz onera ate ondora
Guri illuna kentzera.
89. Sei galai gazte badauzkat eta
Jarriko dizut aukera
Neroni ere gaiean nago
Baldiñ gustatzen bazera.
90. Enperadore Barcelonako
Seme batentzat eske da,
Artaz ostera enpeñoz dabill
Bajero Panplonakoa,
Nai dezuntxon bat aukera zazu
Larrosa maietzekoa.
91. Etxe ontatik plazara
Ar leunduz dago galtzara,
(izena) ori aterako da
Jai aundietan dantzara.
92. Kontsejupetik plaza berrira
Asko daukazu begira,
Zu bezelako dama gazterik
Errian ezjala berri da.
93. Usoak ego zabalak ditu,
Lepo aldea lumatsu;
- Orren damatxo konponittue
Nork eramango zaittu zu.
94. Damatxo gazte konponittue,
Ori kolore gorrie,
Zure matralla iruritzen zat
Krabeliñaren orrie.
95. Klabeliñaren orriarekin
Larrosa maietzekoa,
Zuri begira ementxe nago
Damatxo biotzekoa.
96. Notezi onak bialdu dizkitt
Errege jaunak kortetan;
Ezkondutzeko gogorik aber
Egin dakizun gaztetan.
97. Nere gogoa zurekin dago
Ez ibiltzeko bestetan,
Errespuesta bialduteko
Biar goizeko bostetan.
98. Udaberrian illarra berde,
Udazkenean latza da;
Dama gaztea badaukazu
Besteatek aña patxada.
99. Preskorik zaude preskorik,
Ez al dezu ezkon asmorik;
Goierri ontan ez det barrunda
Dontzella ederragorik.
100. Baratzan eder lirio,
Usai gozoa dario;
Sei galai gazte ementxe gaude
Zu ikustea medio.
101. Zu ikustea gaur guretzako
Zer gusto biotzekoa,
Leenbailen bada agertu zaitte
(izena) biotzekoa.
102. Lezoak or du urbide,
Pasalak Errenterie;
Eratzuntxoan pasa litteke
Damatxo orren gerrie.

103. Eratzuntxoa diamantea,
Ukalondoa berdintsu,
Orren damatxo konponittue
Nork eramango zaittu zu.
104. Basoan eder albitze,
Aizeak dantzan dabilltze;
Erri ontako galai gazteak
Zure ondoren dabilltze.
105. Paltsoen batek engaña etzaitzan
Arren kontuan zabiltza,
Jaun zerukoak bialdu gaittu
Aitzera ematen gabiltza.
106. Baratzen eder salbie,
Pipatxo kirten gorrie;
- Orra bada ta (izena) orrek
Illea dauka orie.
107. Illea dauka orie,
Besoa beziñ lorie
Edozeiñentzat ez da egongo
Zure musutxo gorrie.
108. Esku musuak zuri ta garbi,
Gerria berriz liraña,
Jaun zerukoak egin zaitzala
Ama on baten erraña.
109. Soñean eder kurpiño nabar,
Lepokoetan enkaja,
Geiago ederrak badira baño
Zuk daramazu bentaja.